

Hetty Kleinloog



SPANKAZ

VUURWERK

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam



Wie is wie?

Onderbouwers:



Renée

Hoi, ik ben Renée. Ik ben een meisje. Dat zeg ik er maar even bij, want mijn naam kan ook een jongensnaam zijn. En ik ben een halve jongen, zeggen ze. Omdat ik kort haar heb, van sporten houd en graag met de jongens optrek, vooral met mijn vrienden Eman en Lef. Mijn andere helft, het halve meisje dus, doet ook graag dingen met mijn vriendinnen Meral en Bodil. Feestjes geven bijvoorbeeld, of een lijstje van vijftig-dingen-die-je-voor-je-18de-gedaan-moet-hebben afwerken, zoals slootje springen of vuur maken. O, zijn dat weer jongensdingen? Wat een onzin eigenlijk. Je moet toch gewoon doen wat je leuk vindt? Ik kan gelukkig heel veel tegelijk, komt dat even goed uit. Vooral als je energie voor tien hebt, zoals ik, en nooit iets wil missen.

Bij mij thuis is het heel druk, want ik heb vier broertjes en zusjes. Ik ben de oudste. Ik pas vaak op Sabine (12), Julien (10), Margot (8) en Boris (6). Doe ik graag, hoor. Behalve als mijn vrienden net vragen of ik meewil. Dan kan ik soms niet kiezen. Er zijn gewoon té veel leuke dingen op de wereld!



Bodil

Ik ben dus Bodil en mensen die mij niet kennen, denken dat ik verlegen ben. Dat is niet zo, ik ben – met een moeilijk woord, maar zo noemen ze het nou eenmaal – introvert. Soms vind ik het niet leuk in een groep en zit ik liever in mijn eentje te tekenen. En soms ben ik gewoon lekker aan het dagdromen.

Laat mij dan maar. Waarschijnlijk droom ik dan over een leuke jongen. Of over het schattige jonge hondje van de buren. Of over de vlinders die altijd in mijn buik fladderen. Ik ben verliefd op de liefde. Heerlijk. Niets is fijner dan verliefd zijn.

Waar ik niet blij van word, zijn mijn stomme stiefzussen Esme en Madeleine. Mijn ouders zijn een paar jaar geleden gescheiden en mijn vader is met mij in het huis blijven wonen. Dat was eerst wel oké, maar toen kwam hij Sylvia tegen, die twee monsters meenam. Sinds mijn vader en Sylvia getrouwd zijn, moet ik met die indringers ‘een gezinnetje vormen’. Vreselijk. Ik haat ze.

Meral

Ik zal het je meteen maar zeggen: ik ben Meral en ik heb botkanker. En verder wil ik daar niets over kwijt, want ik ben meer dan alleen maar ‘het meisje met die ziekte’. Ik ben namelijk onderbouwer en ik heb goede vrienden, zoals Eman (mijn ex), Lef, Renée en Bodil. O ja, en sinds kort Leah, die ik in het ziekenhuis heb leren kennen.



Mensen vinden me soms een beetje bazig en precies. Dat is ook wel zo. Mijn schoolspullen moeten altijd op dezelfde manier op mijn tafel liggen. Ik spreek ook spelletjes met mezelf af, zoals tot de pauze achteruit lopen, of de hele dag geen ja of nee zeggen.

Mijn ouders komen uit Turkije. Mijn vader is hier in Ne-

derland taxichauffeur, mijn zus studeert in Istanbul en mijn moeder woont daar tijdelijk ook, omdat ze tolk bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken is. Nu ik ziek ben, is ze in Nederland. Hopelijk gaat ze snel weer terug naar Istanbul. Niet omdat ik haar niet lief vind, hoor, ik heb een superlieve moeder. Maar omdat ik dan weer beter ben.



Lef

Mag ik me even voorstellen? Ik heb en ik ben Lef. Nieuw op het Spangalis. Mijn klasgenoten vinden het raar dat ik gehoorzaam ben en rechtop zit tijdens de les. Mijn vader heeft me dat bijgebracht: 'Regels zijn er niet voor niets en discipline vereist karakter en wilskracht, jongen.' Eman vond me in het begin suf en braaf, maar hij is er nu wel achter dat ik dat niet ben. Na school haal ik heus wel grappen uit en doe ik spannende dingen, zoals tijgeren en survivallen. Dat zijn overlevingstechnieken die mijn vader me geleerd heeft. Hij is beroepsmilitair. Hij is megastreng, maar ik ben trots op hem. Hij is de dapperste vader van de wereld. En ik ben dus zijn zoon, Lef.

Eman

Volgens mij kent iedereen me wel. Ik ben Eman, met de nadruk op Man. Voor stunts en grappen moet je bij mij zijn. Vooral leraren neem ik graag in de maling. Het is alleen wel lastig dat ze niet altijd mijn humor waarderen. Moet ik weer het schoolplein vegen of kauwgom krabben. Eigenlijk moeten humorloze leraren geschorst worden, vind ik.



Zoals je misschien weet, zien de meisjes mij wel zitten. En ben ik gigasnel, gigasterk en gigaslim. Ondertussen blijf ik bescheiden, hoe is het mogelijk, hè?

Mijn grote broer Benaïssa zit me wel eens op m'n kop. Die

blijft me maar broer-tje noemen en denkt dat hij alles beter weet. Heel irritant. Verder heb ik het heel gezellig thuis, hoor. Er is vaak feest omdat we én de Marokkaanse én sommige Hollandse feesten vieren. Heb ik even mazzel dat mijn wortels zowel in Marokko als in Nederland liggen.

Bovenbouwers:



Charley

Het is heel raar, maar mensen vinden mij vaak bazig en kattig. Ik begrijp dat niet. Ik heb nou eenmaal organisatorische kwaliteiten en dan is het goed dat ik de taken verdeel en zeg wat er gedaan moet worden. Ik houd overzicht en heb de leiding, maar ik denk daarbij ook aan anderen. Toen Juliette nieuw

op school was bijvoorbeeld, zorgde ik ervoor dat ze bij ons in de klas kwam en dat ze zich niet zo verloren voelde.

Toen ik ontdekte dat ik lesbisch was, vond ik dat in het begin best moeilijk. Ik was bang dat ik daarom gepest of uitgelachen zou worden. Nu mag de hele school het weten. Dat maakt me echt helemaal niets meer uit. Ik ben uit de kast gekomen en ik blijf uit de kast. Natuurlijk zijn er altijd wel leerlingen die er stomme opmerkingen over maken, maar eerlijk gezegd vind ik zulke stakkers gewoon zielig.

Abel

Ik ben Abel en ik geloof dat de wereld verbeterd kan worden. Ooit komt er wereldvrede en komen er oplossingen voor de milieuproblemen, dat weet ik zeker. Als ik daarvoor actie kan voeren, doe ik dat. Het liefst samen met mijn vrienden Raaf, Tinco, Charley en Juliette.



We hebben het thuis een tijd niet breed gehad. Zeg eigenlijk maar gerust dat we arm waren. Dat was toen het heel slecht ging met de reisboekenwinkel van mijn ouders. In die tijd heb ik geleerd dat je het zonder veel geld ook gezellig en fijn kunt hebben. Spullen zijn echt niet het belangrijkste. Het gaat veel meer om zaken als vriendschap en familie.

Het gaat nu gelukkig wat beter thuis en we hoeven niet meer elk dubbeltje om te draaien. En weet je wat echt helemaal te gek is? Door een mazzeltje van mijn vader kunnen we dit jaar voor de allereerste keer op vakantie naar het buitenland. We gaan op wintersport naar Frankrijk en mijn vriend Raaf mag mee. Supergaaf, hè?



Raaf

Als ik mezelf met één trefwoord moet omschrijven is dat: vrijbouter. Oftewel: avonturier, levensgenieter. Ik verlang er zo naar om klaar te zijn met school en de wijde wereld in te trekken. Dat ik helemaal zelf kan beslissen waar ik ga of sta en niemand mij vertelt wat ik moet doen. Tijdens mijn wereldreis

gaan natuurlijk pen en papier mee. Lezen en schrijven, dat is mijn lust en mijn leven. Geef mij een mooi boek en ik ben gelukkig.

Ik woon bij mijn vader. Mijn ouders zijn gescheiden en het ging een tijdje helemaal niet goed met mijn moeder. Ze was depressief en ik zorgde voor haar. Ik was zo'n beetje de volwassene en daardoor kijk ik misschien anders tegen het leven aan dan mijn klasgenoten. Ik denk veel na, soms meer dan me lief is. Gelukkig kan ik ook veel lol maken met mijn vrienden en vind ik het Spangalis best tof. Maar toch: op de dag waarop ik de school verlaat, hang ik de vlag uit.



Tinco

Denken jullie dat het leuk is als je vader op jouw school lesgeeft? Nou, nee dus. Ik vind het mega-irritant als mijn vader, Reggy, zich op school met privé zaken bemoeit en thuis vertelt wat ik op school heb gedaan. Hij is best een toffe pa, hoor, en ook een toffe leraar, maar van mij hadden dat dus twee verschillende mensen mogen zijn.

Mijn ouders komen van Curaçao en één keer in de zoveel jaar gaan we daar met z'n allen naartoe. Heerlijk naar de zon en van mijn grote familie genieten.

Wat ik nog vergeten ben te vertellen, is dat ik best goed ben met computers. Ik kan zelf programmaatjes maken en ik ken een aantal technische snuffjes. Altijd makkelijk. Mocht je me nodig hebben, dan roep je me maar. Ze noemen me bescheiden. En behulpzaam. Ach, ik ben gewoon Tinco.

Juliette

Hallo, ik ben Juliette. Dit is mijn eerste jaar op het Spangalis en ik vind het hier supertof. In het begin keek ik wel een beetje de kat uit de boom, maar gelukkig kreeg ik snel vrienden. Charley is nu mijn beste vriendin en Tinco en Abel zijn superaardig. Raaf vind ik de leukste jongen van de school.



Mijn specialiteit zijn weetjes. Ik ken heel veel gekke feitjes en ik vind het leuk om die te verzamelen. Wist je bijvoorbeeld dat alle mensen 60 tot 95% van hun tijd aan rod-delen besteden?

Mijn moeder heeft een winkel in vintagekleding. Ze verkoopt een beetje chique tweedehandskleren. Eerst droeg ik altijd alles uit de winkel en bepaalde mijn moeder wat mij leuk stond, maar sinds kort heb ik kleedgeld. Ik weet steeds beter wat ik wil en wat ik mooi vind. Eerst kleedde ik me hetzelfde als iedereen, maar nu durf ik ook anders te zijn.

Dat kan ik iedereen aanraden: durf anders te zijn. Of is iedereen dan weer hetzelfde? Eh... daar moet ik nog even over nadenken. Doe!

Leraren:

Miss Madge: conrector en lerares Engels

Meneer Damstra: Spangalis-vertrouwenspersoon, leraar maatschappijleer en mentor van de bovenbouwers

Mevrouw de Wind: lerares Nederlands

Meneer Kattevilder: leraar geschiedenis

Mevrouw van der Laken: lerares exacte vakken (natuurkunde, scheikunde, wiskunde)

Reggy Benoit: leraar drama en kunstvakken

Frits van Veen (Connie): invalconciërge, wordt door de leerlingen Connie genoemd, van con-ciërge

Aldert Kalkhoven: conciërge (tijdelijk in Suriname aan het werk)

1

Als Renée om acht uur 's ochtends op haar fiets bij het Spangalis aankomt, is ze blij dat ze vandaag straf heeft. Vroeg melden, alsof dat nu erg is! Ze kijkt naar het dikke pak sneeuw dat het schoolplein bedekt. Het is nog donker, de maan en de sterren verstoppen zich achter zwarte wolken. Drie straatlantarens en een lampje boven de ingang van de school laten de verse sneeuw fonkelend blauwwit oplichten. Doodse stilte. Geen vogels, geen auto's en Connie, de conciërge, rammelt nog niet met zijn sleutels of met vuilcontainers. Het lijkt alsof de sneeuw alle straatgeluiden dempt.

Renée stapt van haar fiets en zet hem in een van de rekken. Ze verheugt zich erop om de eerste sporen in de sneeuw te maken. Als de eerste vrouw op de maan. 'Een kleine stap voor de mens, een grote stap voor de mensheid,' waren dat niet de woorden van een astronaut? Renée voelt zich nu ook een astronaut. Ze stelt zich voor dat ze de eerste voetafdrukken op een andere planeet gaat zetten.

Haar wangen tintelen en haar dikke wollen trui kriebelt. Ze heeft geen jas aan, natuurlijk heeft ze geen jas aan. Zo'n lange meisjesjas zeker, waar je niet in kan rennen, klimmen, baantje glijden. Nee, Renée heeft vanmorgen haar warmste trui aangetrokken en een das omgeslagen, zoals jongens dat doen. Straf of geen straf, Renée is van plan om vandaag weer aan Renéeing te gaan doen. Sneeuw-Renéeing, dat kan bijna nooit!

O, je weet niet wat Renéeing is? Renéeing is iets dat zelf bedacht is, door Renée dus. Het is eigenlijk sporten, maar

dan op een heel aparte manier en op de gekste plekken. Renéeing is omgekeerd op handen en voeten de trap op lopen, of bokspringen over iemand die net zijn veters staat te strikken, of een radslag op het dak maken. Tja... en dat laatste had ze gisteren dus beter niet kunnen doen, want Connie sprong bijna uit zijn vel van boosheid toen hij haar betrapte. En toen hij Miss Madge erbij haalde, waren de rapen helemaal gaar. 'De rapen gaar,' dat zei Miss Madge. Renée weet niet precies wat rapen zijn en ook niet wat dat met een radslag te maken heeft, maar ze weet wel dat daar een heel boos gezicht bij hoort. En dat daar 'De hele week om acht uur melden!' aan toegevoegd wordt.

Dus nu staat Renée daar helemaal alleen voor het witte, verlaten schoolplein. Ze tilt haar laars op en plant hem voorzichtig in de sneeuw. *Kraak*. Ze voelt de sneeuw onder haar zolen knarsen. Wat een lekker gevoel. Ze doet nog een stap. En nog een. Als ze achteromkijkt, ziet ze precies hoe ze gelopen is. Dan loopt ze een rondje achteruit. En een stukje op haar handen. Dat geeft een grappig spoor. Vervolgens laat ze zich achterover in de sneeuw vallen en beweegt haar armen heen en weer. Als ze weer opstaat, ziet ze de omtrekken van een engel in de sneeuw. Een gevallen engel. Een bengelengel.

De wangen van Renée zijn inmiddels knalrood. Er zit sneeuw in haar haar en haar wenkbrauwen lijken bevroren. Ze lacht en probeert met haar tong de sneeuw van haar neus te likken. Wat is dit leuk, zo helemaal in haar eentje bij het winter-Spangalis!

Renée besluit een rondje om de school te lopen. Misschien hangen er ergens ijspegels die ze af kan breken en waar ze lekker op kan sabbelen, als op een ijslolly. Of misschien ziet ze wel ergens een plek waar ze met haar vrienden een ijsbaan kan maken, zo'n supergladde waar je na een aanloopje keihard op kunt glijden. Natuurlijk moeten ze ook een grote sneeuwpop maken, eentje die op Miss Madge lijkt of op Kattevilder, de strenge geschiedenisleraar.

Of op Damstra, de leraar maatschappijleer. En als buitenhang-out gaan ze dan een iglo bouwen, die...

Ineens staat Renée stil. Ze ziet voetstappen. Die niet van haar zijn, dat weet ze zeker. Ze is hier namelijk nog helemaal niet geweest en daarnaast zijn deze afdrucken veel groter dan die van haar. Ze plant haar laars in een voetstap. Ja, zie je wel, minstens vijf maten groter.

Ze volgt het sneeuwspoor dat naar de achterkant van de school leidt. Zou Connie er toch al zijn? Maar waarom is hij dan niet gewoon via het schoolplein naar de voordeur gelopen?

De reuzenvoetafdrucken staan zo ver van elkaar, dat ze bijna een sprongetje moet maken om goed in de volgende stap te belanden. Dan ineens, bij een muur, stoppen ze. Alsof de reus plotseling de lucht in is gevlogen. Wacht eens even... Renée kijkt omhoog. Een raam staat op een heel klein kiertje. De sneeuw op de muur onder het raam is een beetje weggetrapt en ook onder de vensterbank lopen sporen.

‘Moest jij je niet om acht uur melden?’

Renée schrikt zich een hoedje door de barse stem van Connie.

‘Wat doe je eigenlijk hier, aan de achterkant?’

‘Ik... eh... ik was vroeg. Ik keek wat rond.’

‘Volgens mij heb je straf.’

‘Ik weet het, maar ik zag u nergens.’

Kijk niet omhoog, Connie, denkt Renée, kijk niet omhoog. Dit wil ik zelf uitzoeken. Dit is nog even mijn geheim. Ik wil weten welke grote-voeten-man de school in is geklommen en waarom. Als het een inbreker is, ga ik hem hoogstpersoonlijk betrappen en inrekenen. Misschien met mijn vrienden, maar niet met jou!

De conciërge rekt zich uit. ‘Ik ben door de wekker heen geslapen. Het was vanochtend zo donker en stil. Komt door de sneeuw. Er is vannacht echt een enorm pak gevallen. En we krijgen vandaag vast nog meer, als je het mij vraagt.’

Connie wil omhoog, naar de lucht kijken, maar Renée

leidt hem snel af: ‘Zal ik de ingang sneeuwvrij maken? We moeten niet hebben dat Miss Madge uitglijdt. Of iemand anders. De inspecteur of zo.’

‘Goed idee, je krijgt een schep van me.’

Renée loopt achter Connie aan weer terug om de school heen. Voor ze de hoek omslaan, kijkt ze stiekem nog even achterom, naar het raam. Haar adem stukt als ze ziet dat het dichtgedaan wordt. Dan loopt ze door.

• • •

Het mentoruur van meneer Damstra is al vijf minuten geleden begonnen, maar een aantal leerlingen zit nog steeds omgekeerd op hun stoel. De bovenbouwers praten en lachen door elkaar. Raaf en Abel zijn vol van de skivakantie die ze in het vooruitzicht hebben en Tinco vertelt Juliette over zijn familie die uit Curaçao overkomt. Leerlingen roepen naar elkaar: ‘Wat doe jij aan op het kerstbal?’ ‘Ga je in gala?’ ‘Zullen we samen gaan? En eet je dan bij mij?’

Charley kijkt uit het raam en staart naar de vallende sneeuwvlokken. Zij zit met haar hoofd, of eigenlijk met haar hart, in Suriname, waar Abby naar teruggekeerd is. Dat ze nou uitgerekend verliefd wordt op een meisje dat zo ver weg woont! Hoeveel uur, hoeveel zaterdagen zal ze in de dierenwinkel van haar ouders moeten werken voor ze een ticket naar Paramaribo kan betalen? Een enkele reis is genoeg natuurlijk. Als ze eenmaal bij Abby is, blijft ze daar. Ze gaat haar dan helpen met het kleinschalige ecotoeristenbureau waar Abby in de les van Damstra over vertelde. Abby, Abby... Bij de naam alleen al smelt Charley als sneeuw... in Suriname.

‘...baljurk.’

Charley schrikt op uit haar dagdroom en kijkt in het vrolijk lachende gezicht van Juliette.

‘Een baljurk? Ik? Nee, natuurlijk niet. Zie je mij in zo’n ding?’

‘Ik zeg net: jij gaat vast niet in een baljurk.’

‘Ik ga helemaal niet naar dat stomme kerstbal. Niet in een baljurk, niet in een jutezak, in helemaal niets.’

‘Ga je bloot?’

‘Ik ga niet. Weet je waarom het kerstbal heet? Omdat er geen bal aan is.’

Juliette gaat bij Charley op tafel zitten. Ze kijkt even naar meneer Damstra. Die vindt het best, zo te zien. Ze streelt het haar van haar vriendin. ‘Weet je wat jouw motief is om niet naar het kerstbal te gaan? Dat je Abby niet ten dans kan vragen.’

‘Je moet detective worden,’ moppert Charley.

Juliette is onverstoorbaar. ‘Maar wat ik je wel kan vertellen is dat er massa’s andere meisjes zijn die met je willen dansen. Lesbische meisjes, bi-meisjes en 100% heteromeisjes, zoals ik. Die willen allemaal met jou de dansvloer op.’

‘Wil ik niet. Als ik met iemand dans is het Abby. En die is er niet. Er komt nooit meer zo’n meisje als zij.’

‘Ik denk het ook niet. En toch ga je maar mee, hoor. Voor mij is er namelijk weer geen bal aan zonder jou.’

‘Hm.’

‘Is dat een ja? Dat is een ja. Vanmiddag na school gaan we bij ons in de winkel een outfit voor je uitzoeken. Bodil uit de onderbouw komt ook.’

‘Echt niet. Als ik ga, ga ik gewoon, zoals ik ben.’

‘Geregeld. Afgesproken.’ Juliette wipt tevreden van Charley’s tafel.

Meneer Damstra haalt een kerstbelletje uit zijn tas en rinkelt er zachtjes mee. Iedereen valt verbaasd stil. Het laatste mentuur van het jaar kan beginnen.

• • •

Renée kan haast niet wachten tot Engels voorbij is. Meteen na het schoonvegen van de stoep wilde ze al op zoek naar de insluiper, maar Connie had nog een ander klusje. De

gang dweilen. Dat sloeg echt helemaal nergens op, want de hele dag gaan daar vieze modderschoenen doorheen. Toen ze na het dweilen voorstelde om ook de gang in het achtergedeelte van de school mee te nemen mocht dat niet, omdat het tijd was voor Engels. Nu zit ze te luisteren naar *A Christmas Carol* van Charles Dickens.

Renées gedachten dwalen af. In de verte hoort ze Miss Madge voorlezen. Ze vraagt zich af of ze Eman, Lef, Bodil en Meral over de insluiper zal vertellen. Of zal ze het nog even voor zichzelf houden? Misschien is het niks en dan wordt het zo'n spannend verhaal met een fluteinde. Ken je die mop van de inbreker in het Spangalis? Hij was er niet. Nee, beter even wachten.

'Come in, come in! And know me better, man! I am the Ghost of Christmas Present. Look upon me! You have never seen the like of me before!' Wat wil Dickens daarmee zeggen, Renée?

'Eh...'

'Dat dacht ik al. Jij bent al met je hoofd bij de kerstvakantie. *We are still at school, dear.*'

Lef steekt zijn vinger op. 'De geest van Kerstmis van het heden klopt bij Scrooge aan.'

'Excellent, Lef.'

Miss Madge gaat verder met voorlezen. Renées gedachten dwalen opnieuw af. Een geest? Kan dat het zijn? Maar een geest zet geen voetstappen in de sneeuw. En die hoeft ook niet door een raam naar binnen te klimmen. Bovendien: ze gelooft helemaal niet in geesten. Maar toch, als het een inbreker was, zou er iets gestolen zijn. Dan was Miss Madge allang door Connie de klas uit geroepen. Renée neemt zich voor om meteen na de les op onderzoek uit te gaan.

Achter haar beginnen Meral en Bodil fluisterend te ruziën. Ze hoort de geïrriteerde stem van Meral, en Bodil die wel drie keer sorry zegt.

'Sorry, Meral, maar als jij niet naar het kerstbal gaat, dan hoeft het voor mij ook niet.'